

Samverkan för att förebygga bedrägerier mot äldre

En uppföljning av
samverkansarbetet mellan
polis och äldreomsorg inom
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsområde

Innehållsförteckning

Inledning	2
Syfte	2
Bakgrund	2
Definitioner	3
Samverkan	3
Bedrägeri mot äldre	3
Försök inte lura mig	4
Tidigare forskning	4
Metod	4
Målgrupp.....	5
Begränsningar	5
Bortfallsanalys	6
Kartläggning av det förebyggande samverkansarbetet	6
Åtgärdsplan	6
Kartläggning av informationsspridningen	7
Resultat från enkät och intervjuer med hemtjänstpersonal	8
Informationsspridning	8
Fritextsvar	9
Resultat av enkät och samtal med äldre	9
Informationsspridning	9
Anmälningbenägenhet.....	10
Fritextsvar	11
Vad har fungerat bra i samverkansarbetet?	12
Vad kan utvecklas?	12
Informationsspridning via traditionell media och i trapphus	12
Utbilda hemtjänstpersonal	13
Uppdaterad information till polisvolontärer	13
Ta bort personuppgifter från internet	13
Referenser	14

Inledning

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning samt Globen- och Farstapolisen har ingått en samverkansöverenskommelse som innehåller olika samverkansområden och åtgärdsplaner. Ett av samverkansområdena innefattar hur stadsdelsförvaltningen och polisen ska arbeta med särskilt utsatta brottsoffer, där ingår bland annat personer över 65 år.

Parterna har gemensamt tagit fram en åtgärdsplan om hur de ska minska risken att äldre utsätts för bedrägerier. Målet med samverkansarbetet är att stärka äldre genom att sprida information om bedrägerier och bedragares olika tillvägagångssätt. Parterna ska även informera om hur man som enskild person kan minska risken att utsättas för bedrägerier samt att man vänder sig till polisen om man blivit utsatt.

Denna rapport är en uppföljning av samverkansarbetet mellan polis och äldreomsorg i Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning. I rapporten beskrivs hur samverkansarbetet är utformat och hur aktörer inom Enskede-Årsta-Vantör arbetar för att förebygga bedrägerier mot äldre. Dessutom beskrivs hur aktörer som har kontakt med äldre arbetar för att sprida information om bedrägerier mot äldre. Rapporten beskriver även i vilken utsträckning äldre nås av informationen och hur de uppfattar den. Utifrån resultaten beskrivs vad samverkansarbetet har haft för effekt och hur arbetet kan vidareutvecklas.

Syfte

Syftet med rapporten är att följa upp och utvärdera samverkansarbetet för att se om de förebyggande insatserna når målgruppen och vad de har för effekt gällande att stärka äldres kunskap om bedrägerier.

Bakgrund

Bedrägerier är enligt Brottsförebyggande rådet (2018) den enskilt mest omfattande och dessutom snabbt växande kategorin av polisanmälda brott. Statistik framtagen av polisen i Farsta (se tabell 1) avser polisanmälda bedrägerier mot åldersgruppen 65+ inom Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsområde och visar att anmälningarna har ökat under de senaste fem åren.

Månad	2018	2019	2020	2021	2022
Jan	8	12	6	17	12
Feb	8	8	14	5	13
Mar	5	4	7	10	19
Apr	9	9	15	7	15
Total	30	33	42	39	59

Tabell 1, antal polisanmälda bedrägerier mot åldersgruppen 65+ mellan 2018-2022 inom Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsområde

Redan i mitten av april (14 april 2022) hade 59 anmälningar om bedrägerier mot äldre gjorts sedan årsskiftet vilket är en ökning med 51 procent jämfört med samma period 2021. I Stockholm city har bedrägerierna under samma period ökat med 400 procent vilket ger en indikation på att bedrägerier mot åldersgruppen 65+ är något som kommer att fortsätta öka (SVT 2022).

Den grupp av äldre som främst anmäler bedrägerier är kvinnor som lever ensamma och bedragarnas vanligaste tillvägagångssätt är social manipulation. Brottet antas ha ett stort mörkertal vilket gör det svårt att veta hur många som faktiskt utsätts. Eftersom bedrägerier mot äldre har ökat är det angeläget att polis och äldreomsorgen samverkar för motverka den ökande trenden genom att stärka äldre via informationsspridning och konceptet "försök inte lura mig".

Definitioner

Samverkan

Samverkan innebär att företrädare för olika enheter, myndigheter eller samhällsaktörer tillsammans skapar en mötesplats för att gemensamt utveckla en verksamhet där något förmodas att hända. Det handlar om att utbyta information eller att anordna aktiviteter om en avgränsad uppgift. I samverkansprojekt slår olika aktörer samman sina resurser för att bedriva ett gemensamt arbete i syfte att effektivt arbeta mot det gemensamma målet (Löfström 2001).

Bedrägeri mot äldre

Bedrägerier är ett brett begrepp men i grunden handlar det om att lura och vilseleda någon i syfte att få ekonomisk vinning.

Bedrägerier mot äldre beskrivs av Polisen år 2021 som ett bedrägeri som begås mot en person som på grund av hög ålder uppfattats ha nedsatt motståndskraft vilket utnyttjas av gärningspersonen. Med hög ålder avses oftast personer som är minst 65 år.

Försök inte lura mig

“Försök inte lura mig” är ett utbildningspaket som tagits fram av Polisen, Pensionärernas riksorganisation (PRO), Brottsofferjouren och SPF Seniorerna. Syftet med utbildningspaketet är att öka de äldres medvetenhet om bedrägerier och stärka förmågan att stå emot bedrägeriförsök. Konceptet har nyligen startats upp inom Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsområde och ingår i samverkansarbetet.

Tidigare forskning

I Sverige finns idag ingen omfattande forskning om bedrägerier mot äldre och det saknas djupare kunskap kring äldres utsatthet. Enligt Brottsförebyggande rådet (2018) kan detta vara ett resultat av åldersdiskriminering. Med tanke på den åldrande befolkningen och att åldersgruppen beräknas öka med 15 procent inom tio år behöver samhället arbeta med en attitydförändring och ge mer utrymme till äldrefrågor.

I Brottsförebyggande rådets (2018) rapport om äldrebrott har intervjuer med äldre genomförts. I rapporten framgår att äldre är lämpliga offer för bedrägerier eftersom samhället har “vuxit ifrån dem” vilket ökar risken att bli lurad. De äldre upplever att de är godtrogna och att de har begränsade tekniska kunskaper när det kommer till telefon och internet. Brottet är även starkt förknippat med skam och skuld.

Enligt forskningen kan ökad kunskap hos äldre vara det viktigaste sättet att arbeta på. Olika aktörer som polis, föreningar och media kan arbeta tillsammans för att sprida information om olika tillvägagångssätt. Ökad kunskap ger äldre verktyg för att kunna skydda sig bättre mot brottet men det är samtidigt viktigt att komma ihåg att huvudansvaret för att minska äldres utsatthet för brott ligger på omgivningen, inte på de äldre (Brå 2018).

Metod

Det inhämtade underlaget till rapporten kommer från intervjuer och samtal med berörda aktörer samt enkäter som skickats till hemtjänstpersonal och äldre. Enkäten till hemtjänstpersonal innehöll 15 frågor som handlade om hur hemtjänstpersonal arbetar med bedrägerier mot äldre på sin arbetsplats. Enkäten mejlades ut till både kommunala och privata hemtjänstutförare verksamma inom Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsområde. Enbart kommunal hemtjänst valde att besvara enkäten och antalet respondenter var 42 stycken.

Enkäten till äldre delades ut på öppna mötesplatser samt via PRO i deras kanaler. Den innehöll 17 frågor och berörde de äldres upplevelser om det förebyggande arbetet mot bedrägerier. Totalt besvarade 169 personer enkäten.

Materialet har inhämtats och sammanställts under perioden 22 mars 2022 - 3 juni 2022 av Saga Dannapfel och Ellinor Ekman, mastersstudenter från kriminologiska institutionen, Stockholms universitet. Rapporten har tagit fram på uppdrag av Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning, Stockholms stad.

Målgrupp

Underlaget i rapporten baseras på samtal och intervjuer med olika aktörer som var relevanta för uppdraget. Följande tillhör Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning, avdelning för Social omsorg äldre:

- En enhetschef inom hemtjänsten
- En områdeschef inom hemtjänsten
- Två medarbetare inom hemtjänsten
- Två chefer för beställarenheten
- En anhörigkonsulent
- En avdelningschef

Följande aktörer tillhör inte stadsdelsförvaltningen:

- Äldreförvaltningen i Stockholms stad
- En brottsamordnare
- Kommunpolis tillhörande Farsta och Globen
- En polisvolontär
- Flera äldre som bor i Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsområde

Hemtjänstpersonal och äldre har också fått svara på varsin enkät som ligger till grund för rapporten.

Begränsningar

En begränsning i urvalet är att äldre som inte besöker öppna mötesplatser har varit svåra att nå. Äldre som exempelvis har en demenssjukdom, som generellt är en svår målgrupp att arbeta brottsförebyggande med, är en grupp som inte heller har kunnat nås.

En annan begränsning är att det inte finns någon data om hur äldres kunskaper och uppfattningar om bedrägerier såg ut innan samverkansarbetet inleddes. Därför går det inte att jämföra rapportens resultat med hur det såg ut innan, vilket försvårar analysen av samverkansarbetets effekt.

Privata hemtjänstutförare har inte velat delta i enkäten vilket begränsar möjligheten att undersöka om informationen som skickas ut av polisen och stadsdelsförvaltningen nås av målgruppen.

Bortfallsanalys

Enkäten till hemtjänstpersonal har skickats ut av hemtjänstchefer, här finns en osäkerhet i om alla hemtjänstchefer har skickat ut enkäten till sin personal. Om alla hemtjänstchefer skickat ut enkäten ska cirka 200 personer ha fått den och i så fall är det externa bortfallet 158 personer, vilket innebär att så många inte valt att svara. Det finns däremot inget internt bortfall i enkäten till hemtjänstpersonal, vilket betyder att de som besvarat enkäten har svarat på alla frågor.

Enkäterna till äldre har både delats ut personligen av Ellinor och Saga i Årsta, Högdalen, Hagsätra och Östberga men har också legat framme på öppna mötesplatser. PRO har även hjälpt till att sprida enkäten. Någon extern bortfallsanalys går inte att genomföra då det inte finns kännedom om hur många som har tilldelats enkäten men valt att inte svara. Det interna bortfallet är 5 enkäter då flera frågor i dessa enkäter inte var besvarade.

Kartläggning av det förebyggande samverkansarbetet

Åtgärdsplan

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning samt Globens och Farstas kommunpoliser har ingått en samverkansöverenskommelse där ett av samverkansområdena är att förebygga bedrägerier mot äldre. Samverkansöverenskommelsen gäller sedan år 2020 och tillsvidare, men revideras en gång per år.

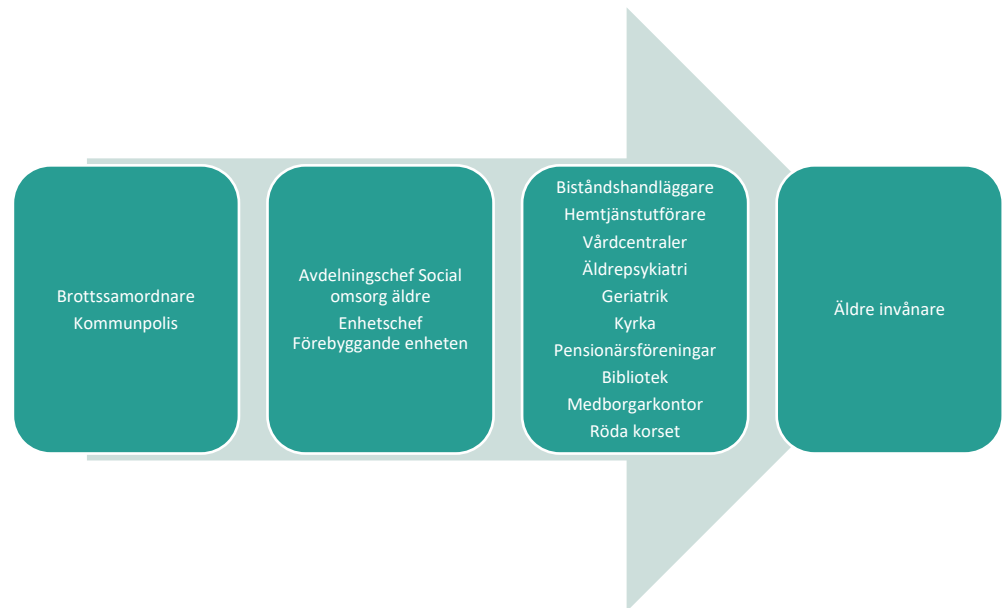
Nya åtgärdsplaner och lägesbilder tas fram varje år och avstämningsmöten mellan parterna sker kontinuerligt för att säkerställa att åtgärdsplanerna följs. Syftet med åtgärdsplanen som gäller bedrägerier mot äldre är att minska antalet som utsätts för bedrägerier och ge stöd till de som blir utsatta. På mötena kan närvarande aktörer även få en uppfattning om hur de andra aktörerna arbetar med informationsspridning i sina verksamheter.

I stadsdelsförvaltningens åtaganden ingår att samordna informationsträffar om konceptet "försök inte lura mig" och förmedla information som tas fram av Polisen i varnande syfte till personal och aktuell målgrupp. Polisens åtagande är att delta vid informationsmöten om konceptet "försök inte lura mig" och koordinera studiecirkel i samverkan med Polisens volontärer.

Polisen ska sprida information om nya tillvägagångssätt i varnande syfte till målgruppen och Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning.

Kartläggning av informationsspridningen

Till stor del går samverkansarbetet ut på att sprida och förmedla information om bedrägerier mot äldre. Informationsspridningen fungerar som en kedja vilket visas i figur 1.

Figur 1, informationskedjan inom polisen och Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning

Första steget i kedjan är brottssamordnaren hos Farstapolisen som sammanställer hur många bedrägeribrott mot äldre som anmälts det senaste dygnet och vilka modus som används av bedragarna. När bedrägerier mot äldre anmäls i hög omfattning signalerar brottssamordnare detta till kommunpoliserna. De ansvarar för nästa steg i kedjan då de sammanställer informationen och vidarebefordrar den till andra aktörer som deltar i samverkansarbetet. Poliserna skickar ut informationen via mejl cirka en gång i månaden beroende på hur brottstrenderna ser ut.

Informationen skickas till Enskede-Årsta-Vantörs förebyggande enhet på äldreomsorgen och avdelningschefen för Social omsorg äldre. De har sändlistor med flera olika aktörer. Därefter är det upp till varje aktör att säkerställa att informationen når både personal och äldre.

Exempelvis vidarebefordrar kommunala hemtjänstchefer informationen i veckobrev till hemtjänstpersonal som i sin tur sprider informationen till äldre eller anhöriga de möter i arbetet.

Resultat från enkät och intervjuer med hemtjänstpersonal

Informationsspridning

Av hemtjänstpersonalen som besvarat enkäten uppgav 98 procent att de fått information om bedrägerier mot äldre på sin arbetsplats. Av de som fått information uppgav 68 procent att informationen i första hand kommer från chefer (se tabell 2). Resultatet tyder på att cheferna inom den kommunala hemtjänsten sprider vidare informationen de får genom samverkansarbetet till sina anställda i enlighet med vad de bör göra inom ramen för samverkansarbetet.

Av vem får du information?	Procent
Chefer	68
Medarbetare	17
Äldre jag möter i arbetet	12
Anhöriga till äldre	0
Annan	2

Tabell 2, resultat över vem hemtjänstpersonal får information om bedrägerier från i första hand

På frågan om vad hemtjänstpersonalen gör med informationen de fått från chefer svarade all personal att de sprider informationen på något sätt. Ingen svarade att de inte sprider vidare informationen alls. Det är positivt med tanke på att ett mål i åtgärdsplanen handlar om att upplysa äldre och ge dem information.

Att ha i åtanke är att det endast är 42 stycken som har besvarat enkäten. Människor svarar ofta på enkäter som de uppfattar berör ett viktigt ämne. Därför kan det finnas en så kallad bias i urvalet om de som svarat på enkäten värdesätter det förebyggande arbetet högre än de som inte svarat. I intervju med hemtjänstpersonal framkom att all personal tycker det är viktigt att upplysa om bedrägerier. Däremot pratar man inte om bedrägerier i någon stor utsträckning men det nämns ibland vid arbetsplatsträffar.

I tabell 3 har hemtjänstpersonalen fått svara på hur de upplever att äldre tar till sig av information om bedrägerier. Det var 73 procent som uppgav att de allra flesta äldre tar till sig av informationen. Samtidigt uppgav 30 procent respektive 25 procent att det kan finnas svårigheter för äldre att ta till sig av informationen samt att äldre i vissa fall tar till sig av informationen (se tabell 3).

Hur upplever du att äldre tar emot information om bedrägerier?	Procent
De tar till sig informationen	73
De tar i vissa fall till sig informationen	25
De blir rädda av informationen	15
De tar inte till sig av informationen	3
Det kan finnas svårigheter för dem att ta till sig av informationen	30

Tabell 3, resultat över hur hemtjänstpersonalen upplever att äldre reagerar på information

En anledning till att en person har hemtjänst kan vara demenssjukdom. Det är därför rimligt att anta att alla äldre med hemtjänst inte kommer kunna ta till sig av information om bedrägerier. Däremot är demenssjuka en extra utsatt grupp och det är viktigt att hitta arbetssätt för att även nå ut till den gruppen.

Fritextsvar

I fritextsvar poängterade några av hemtjänstpersonalen att information sprids när ett bedrägeri redan har inträffat. Hemtjänstpersonal uppgav även att deras scheman är tigha vilket försvårar att hinna med något annat än de vanliga arbetsuppgifterna. Andra menade dock att informationsspridning ingår i det trygghetsskapande arbetet. Något som utmärkte sig var att flera upplever att de inte har kunskap om hur man ska ge information om bedrägerier, vilket försvårar för dem att planera in det i sitt arbete.

När hemtjänstpersonalen fick ge egna förslag på hur man kan arbeta förebyggande med bedrägerier i deras verksamhet nämnde flera att det vore bra med utbildning, rutin eller mer struktur om hur man ska stärka äldre för att minska risken för att de utsätts för ett bedrägeri. Ett av förslagen som inkom var att ge en i hemtjänstpersonalen extra ansvar över informationsspridning och förebyggande arbete. Dessutom inkom förslag att genomföra fler personliga besök till de äldre som har förmåga att ta till sig av information.

Resultat av enkät och samtal med äldre

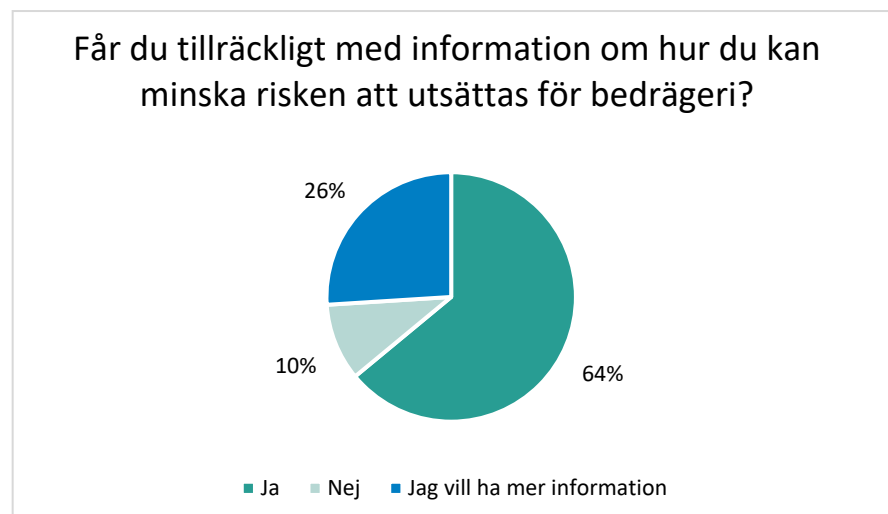
Informationsspridning

Av de äldre som svarade på enkäten uppgav 81 procent att de har fått information om hur de kan minska risken för att utsättas för ett bedrägeri. Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att ingen jämförelse med hur det såg ut innan samverkansarbetet inleddes kan göras. Det är också viktigt att ha i åtanke att de som nåtts i studien är äldre som har kontakt med PRO eller är på öppna mötesplatser, en grupp som relativt enkelt nås av information. Därför är det tänkbart att fördelningen inte ser likadan ut för alla äldre i Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsområde.

De äldre har fått information från olika källor. Polisen var den mest förekommande källan att ha fått information ifrån då 59 procent uppgav att de fått information från dem. Även information från vänner och anhöriga förekom. De äldre har även nåtts av information ifrån andra källor än de som angivits som svarsalternativ, exempelvis via PRO.

Att en stor andel äldre har fått information ifrån polisen beror delvis på att enkäten i vissa fall har delats ut i samband med att polisen haft informationsträffar, vilket gjort att en stor del av urvalet har fått information på just det sättet. Det noterades också att anhöriga är en grupp som stadsdelsförvaltningen och polisen inom ramen för samverkansöverenskommelsen kan nå ut till i större utsträckning så att de kan informera de äldre om hur de kan skydda sig mot bedrägerier.

Även om många har fått information om hur de kan minska risken för att utsättas för ett bedrägeri (se figur 2) uppgav 26 procent att de vill ha mer information. Det är därmed viktigt att fortsätta sprida information till äldre.

Figur 2, resultat över äldres upplevelser av om de får tillräckligt med information om hur de kan minska risken att utsättas för bedrägeri

Något som noterades är att det var en större andel män än kvinnor som uppgav att de vill ha mer information, vilket tyder på att informationsspridning behövs på fler sätt för att nå ut till så många som möjligt.

Anmälningbenägenhet

Resultaten visar att 86 procent av de som besvarat enkäten vet vart de kan vända sig om de utsätts för ett bedrägeri. Det är positivt då ett av målen med samverkansarbetet är att äldre ska få information om att de ska anmäla till polisen om de utsätts för bedrägeri.

Av de som tidigare hade utsatts för ett bedrägeri svarade 19 procent att de antingen inte skulle anmäla eller var osäkra på om de skulle anmäla till polisen om de utsattes för bedrägeri. Det skulle kunna tolkas som att det finns ett mörkertal på 19 procent. För de som inte tidigare blivit utsatta var samma siffra en procent, vilket kan tolkas som att anmälningsbenägenheten sjunker om en individ har utsatts för bedrägeri. Det är svårt att säga vad det beror på men vad som framkommit i samtal med äldre och som setts i tidigare forskning från Brå är att det kopplas till skamkänslor hos offret. Av den anledningen är det viktigt att fortsätta arbeta med att stärka äldre.

Mörkertalet tycks inte vara lika stort som det framhävs i forskning. En tänkbar tolkning till att en stor andel svarat att de skulle anmäla till polisen är att en majoritet av de som svarat på enkäten nyligen har fått information från polis, "försök inte lura mig" och från pensionärsföreningar vilket kan ha skapat en trygghet till att vända sig till polisen om man blir bedragen. Samtidigt finns också möjligheten att de som svarat på enkäten överskattar sin egen anmälningsbenägenhet.

Fritextsvar

I fritextsvar framkom det att de äldre vill ha upprepade information exempel i traditionell media såsom tidningar, radio och TV. Många poängterade att "ju mer information desto bättre" och gärna information om tillvägagångssätt som bedragarna använder. I samtal med hemtjänstpersonal och andra aktörer framkom en oro att skrämja äldre om för mycket information ges. Äldre menade att detta inte är nödvändigt att oroa sig för.

Det framkom även att många vet hur de ska agera om de utsätts för ett bedrägeri men menar att i en stressig situation "trillar man dit". Många tror inte att de ska råka ut för ett bedrägeri och har svårt att förstå hur andra kan vara "så godtrogna". Samtidigt uppgav vissa av de som utsatts att de tror att de är ensamma om att ha blivit bedragna. Det tyder på att det finns en viss skuldbeläggning av de som utsätts för ett bedrägeri både hos en själv och hos andra vilket är i likhet med Brås rapport. Detta är något som kan påverka anmälningsbenägenheten och en orsak till att mörkertal finns.

Flera uttryckte en osäkerhet kring användandet av internet och bankkort. Äldre lyfte också att det är förvånande att bedragarna kan hitta mycket information om dem på internet och att bedragarna är så skickliga. Detta är ett ämne som även framkommer i Brås rapport och som man inom samverkansarbetet skulle kunna informera mer om.

Vad har fungerat bra i samverkansarbetet?

Resultaten visar att informationen om bedrägerier från polisen och äldreomsorgen når ut till många äldre vilket är ett mål i åtgärdsplanen. Majoriteten av de äldre som har svarat på enkäten har inte hemtjänst vilket betyder att det funnits svårigheter att validera om personer med hemtjänst fått information om bedrägerier från hemtjänstpersonal. Hemtjänstpersonalen, som är en viktig del i informationskedjan, har däremot uppgett att de sprider informationen till äldre.

De som har deltagit i enkäten har varit positivt inställda till den information som förmedlats även om det kan finnas en bias. Majoriteten av de äldre som svarat på enkäten har också vetat att man ska anmäla till polisen om man blir utsatt för ett försökt till bedrägeri eller ett fullbordat bedrägeri, vilket är ett mål i åtgärdsplanen. Vidare uppger äldre som besvarat enkäten att informationsspridning är något de uppskattar och vill ha mer utav.

Samverkansarbetet och de åtgärder som ska genomföras upplevs av polis och Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsförvaltning som mycket positivt. Både när det kommer till vilken information som sprids men även att själva samarbetet fungerar bra då de olika aktörerna känner tilltro till varandra och tar ansvar över det arbete som ska genomföras.

Vad kan utvecklas?

Informationsspridning till anhöriga

Informationsspridningen kan utvecklas för att nå så många av de äldre som möjligt. Parterna i samverkansöverenskommelsen kan rikta sig till anhöriga så att de kan förmedla informationen till äldre. När det gäller exempelvis demenssjuka blir anhöriga viktiga att vända sig till och man skulle då kunna upplysa den anhöriga om att förvara den äldres värdesaker hemma hos sig eller i ett kassaskåp samt se till att de äldre inte går runt med mycket kontanter på sig.

Informationsspridning via traditionell media och i trapphus

Ett annat sätt att nå flera som äldre själva tar upp är att använda sig mer av traditionell media och informera om bedrägerier i tidningar, radio och TV. I dagsläget informeras det om arrangemang i lokala tidningar, men många äldre önskar mer riktad information om hur man kan skydda sig.

För att ytterligare sprida informationen kan man samverka med hyresvärdar och servicehus genom att sätta upp kort och koncis information i trapphus om hur man kan skydda sig mot bedrägerier. Då når informationen både äldre och anhöriga.

Utbilda hemtjänstpersonal

Kommunal hemtjänstpersonal önskar någon form av utbildning, rutin eller tydligare struktur i hur de ska informera äldre om bedrägerier. I dagsläget finns en osäkerhet hos en del av personalen eftersom ingen etablerad rutin finns, vilket kan medföra att information inte sprids i den utsträckning som den hade kunnat. Att ingen privat hemtjänst velat besvara vår enkät medför att vi inte vet hur de hanterar utskicken de fått från stadsdelsförvaltningen eller om den når fram till målgruppen. Hur privata hemtjänstutförare och andra aktörer som får informationsutskick av kommunen hanterar informationen är något som skulle behövas undersökas vidare.

Uppdaterad information till polisvolontärer

De polisvolontärer som arbetar med “försök inte lura mig” önskar få uppdaterad information om nya modus som gärningspersonerna använder sig av för att hålla en så uppdaterad och relevant utbildning som möjligt. Vid kontakt med andra kommuner som använder sig av konceptet nämns också att dessa kommuner har upplevt att informationen om källkritik och bedrägerier i sociala medier kan behöva kompletteras och utvecklas.

Ta bort personuppgifter från internet

Vid samtal som vi haft med äldre framkommer ofta förvåning över hur mycket information som går att hitta om dem på internet som bedragarna sedan kan använda sig av, vilket också skulle kunna vara något att lägga till både i “försök inte lura mig” och i informationsutskick. Förslagsvis kan polisen och äldreomsorgen ge ut en informationsguide om vilken information som går att ta bort från internet, exempelvis telefonnummer, och hur man gör detta från [Näthatshjälpen](#). Att ta bort personuppgifter från internet försvårar för bedragare att ta kontakt med äldre.

Referenser

Brottsförebyggande rådet (2018) *Brott mot äldre – om utsatthet och otrygghet*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet
[2018_7_Brott_mot_aldre.pdf \(bra.se\)](#) [Hämtad: 2022-04-25]

Jens Larsson (2022) Våg av bedrägerier mot äldre i Stockholm.
SVT. 12 maj
<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/stockholm/internetexperten>
[Hämtad 2022-05-12]

Löfström, M. (2001) Samverkan mellan offentliga organisationer:
Att konstruera gränser. *Kommunal ekonomi och politik*, Vol. 5, No.
2. 2001. S. 69-90.

Näthatshjälpen (u. å.) Ta bort din adress och telefonnummer online.
<https://nathatshjalpen.se/a/adress-telefonnummer-online/> [Hämtad
2022-05-10]

Polisen (2021) *Bedrägerier – lagar och fakta*
<https://polisen.se/lagar-och-regler/lagar-och-fakta-om-brott/bedrageri/> [Hämtad: 2022-04-19]